

خلاقیت را در نظر بگیرید

گفت‌وگو با مهندس امیر محمدخانی، مدیر طرح و برنامه حوزه هنری

● مرجان سمندری

مهم‌ترین و اساسی‌ترین وظیفه واحد طرح و برنامه در برگزاری جشنواره تئاتر ماه چیست؟

ما در واحد طرح و برنامه سه وظیفه اصلی داریم و یک وظیفه جنبی، اولین وظیفه این واحد بررسی و تصویب طرح واحدها است به این صورت که واحدهای ما بعد از اینکه برنامه‌های خود را طراحی کردند و تدابیری برای اجرای برنامه‌های خود اندیشیدند برنامه‌ها را جهت بررسی و تصویب به واحد طرح و برنامه ارائه می‌کنند و وظیفه اصلی این واحد شروع می‌شود که وظیفه‌اش بررسی برنامه و بودجه است. دومین وظیفه که مبتنی بر وظیفه اول است. برای تصویب یک برنامه که انجام شود یا خیر سوابق گذشته این برنامه را در دوره‌های پیش بررسی می‌کنیم که آیا این برنامه در سال‌های گذشته چگونه بوده است و نحوه برگزاری آن چگونه بود آیا این برنامه با اهداف حوزه که برای ما خیلی مهم هستند چه نسبتی دارند، فاصله این برنامه‌ها با اهداف حوزه چه مقدار بوده، آیا کاملاً مطابق با اهداف شش‌گانه حوزه بوده و در این خصوص بررسی‌های لازم روی برنامه سال گذشته انجام می‌شود اجرای امسال ما مطابق اتفاق‌های سال گذشته تصمیم می‌گیریم که آیا این برنامه قدرت این را دارد توسعه پیدا کند، آیا ما بودجه لازم را برای برگزاری آن برنامه داریم یا نه؟ آیا محور این برنامه تعمق خواهد بود یا توسعه و مسائل زاین قبیل را در این حیطه بررسی می‌کنیم و در سومین مرحله بحث ارزیابی و تحلیل اجرای برنامه است که در حین برنامه انجام می‌دهیم یا روش ارزیابی ۶۰ درجه فعالیت‌هایی که این گونه هستند را از زوایای مختلف ارزیابی می‌کنیم و گزارش تحلیلی خود را در اختیار مرکز هنرهای نمایشی حوزه قرار می‌دهیم این ارزیابی و تحلیل کمک می‌کند به اینکه ما در سال‌های آینده بتوانیم تصمیم بهتری بگیریم و این سه وظیفه اصلی است که واحد طرح و برنامه بر عهده دارد و یک وظیفه دیگر هم هست که در کنار و هم‌سوی سه وظیفه یادشده انجام می‌دهیم و آن اینکه گاهی واحدهای مختلف با توجه به اطلاعات فضایی که بر اینجا حاکم است از ما کمک شورتی می‌خواهند و این بستگی به خود واحد دارد و دبیر اجرایی جشنواره که بر حسب مورد جرابی پیش می‌آید.

طرح‌های راهبردی شما برای توسعه این جشنواره چیست؟

من در حال حاضر نمی‌توانم در مورد طرح‌های راهبردی صحبت کنم اما به صورت کلی برای توسعه این جشنواره یک نکته قابل بحث است و آن خود توسعه و یا تعمق است که به هر گونه هر کدام از این‌ها یک استراتژی است و وقتی شما می‌پرسید طرح‌های راهبردی به نظر من باید پرسید طرح‌های راهبردی برای سال‌های آینده برای توسعه این جشنواره است و یا تعمق؟ و اینکه با این جشنواره فضا را توسعه بدهیم و یا تعمق بکنیم است که بسته به اتفاقات سال گذشته و میزان حجم بودجه و یک سری پارامترهایی از این قبیل است که باید تصمیم گرفته شود و قطعاً یکی از اهداف راهبردی حوزه جذب استعدادهاست متعهد جوان در سراسر کشور است و این استراتژی تحقق نمی‌یابد مگر با برگزاری چنین جشنواره‌هایی، بنابراین در ذات خود این جشنواره همان طور که در سال گذشته بوده و امسال نیز خواهد بود تعمیق است که از چند زاویه می‌شود به آن نگاه کرد مثلاً از این زاویه نگاه کنیم که گام‌های رسیدن به فینال را و تعداد این گام‌ها را افزایش دهیم یعنی اینکه ما بتوانیم و این امکان وجود دارد البته باید بررسی شود و ما می‌توانیم این جشنواره را ابتدا به صورت منطقه‌ای در چند منطقه از کشور برگزار کنیم و کارهای برتر را در تهران طی یک جشنواره کشوری ارائه دهیم و این کار باعث می‌شود که تعداد کارهایی که وارد سیستم می‌شود افزایش پیدا کند و وقتی که سیستم منطقه‌ای است تشویق و قدردانی در واقع نسبت به فعالیت‌هایی که در استان‌ها است انجام می‌شود و اینکه ما این گام را برداریم یکی از پیشنهادهایی است که همیشه مدنظر بوده و حالا باید ببینیم کی امکان‌پذیر خواهد بود، نکته بعدی که فوق‌العاده اهمیت دارد بعد از برگزاری جشنواره است که ما در اصطلاح به آن مرحله پسین می‌گوییم، موضوع آموزش‌های مستمر است که بعد از برگزاری جشنواره در حوزه تعمیق فعالیت‌ها باید انجام شود تا افراد برتر شناسایی شوند و برای اینکه فعالیت آن‌ها در آینده بهتر و عمیق‌تر شود ما فعالیت‌هایی را انجام داده‌ایم و ارتباط مستمر داشتن با این آدم‌ها و هنرمندها فوق‌العاده برای

حوزه مهم است بنابراین من در موضوع استراتژی تعمیق اگر بخواهیم مطرح کنم این چند پارامتر که عرض کردم را باید قرار بدهم. به نظر شما چه تمهیداتی لازم است که این طرح‌های یادشده در حد گفتار باقی نمانند و کاربردی شوند؟ یکی از مسائلی که هر سال فشار بیشتری را به کل سیستم وارد می‌کند موضوع بودجه است با توجه به بودجه‌هایی که در اختیار قرار می‌دهند و اینکه ما از الان نمی‌دانیم که بودجه سال آینده حوزه چقدر افزایش پیدا می‌کند و این بحث در واقع موکول می‌شود به اینکه بودجه سال آینده چقدر افزایش می‌یابد تا بتوانیم تصمیم بگیریم که فعالیت ما در سال آینده چگونه باشد اگر بودجه بیشتری را تخصیص بگیریم طبیعتاً امکان بیشتری فراهم می‌شود. که بحث‌های یادشده را انجام دهیم و موارد یادشده به نحوی وابسته است به بودجه اختصاص یافته و یکی از کارهایی که می‌شود انجام داد و تا حدودی در سال‌های گذشته انجام شده و به نظر من یک راه‌کار میانی است گرفتن مشارکت با سازمان‌های هم‌سو با حوزه هنری است یعنی جمع فعالیت‌هایی که الان به صورت متکسر در حال انجام شدن است که جمع چند جشنواره حول یک

جشنواره اصلی در کنار هم و این کار باعث می‌شود که جشنواره‌ها عمیق‌تر برگزار شود و از سطحی‌نگری فاصله بگیرند بنابراین پیمان بستن با چند جشنواره و تجمیع آن‌ها در یک جشنواره مشخص یکی از راهبردهایی است که می‌شود برای این موضوع در نظر گرفت.

در طرح و برنامه‌ریزی جشنواره ماه یا چه مشکلاتی مواجه بودید؟

بیشترین مشکل اگر هم باشد خود واحد باید اطلاع داشته باشد ما در حوزه طرح و برنامه‌ریزی همان طور که عرض کردم بزرگ‌ترین مشکل مسائل مالی است در واقع برنامه‌ریزی به نحو احسن در مرکز هنرهای نمایشی انجام می‌شود اما بعضی از موانع مالی باعث می‌شود که همه آنچه پیش‌بینی شده را نتوانیم محقق کنیم بنابراین عمده‌ترین مشکل ما در برنامه‌ریزی نیست بلکه در بخش بودجه است.

یعنی اگر بودجه بیشتری اختصاص داده شود موانع و مشکلات رفع خواهند شد؟

این سؤال بسیار خوبی است. متأسفانه فضایی در کشور در حال شکل گرفتن است که البته در گذشته هم بود. که در حوزه اجرایی جشنواره‌ها در زمینه هزینه‌ها دارند با هم رقابت می‌کنند. اینکه در پشت صحنه یک جشنواره چه میزان هزینه برده خود یک عامل موفقیت محسوب می‌شود در حالی که واقعاً این چنین نیست یعنی ارزیابی‌های یک جشنواره باید مشخص کند که آیا هزینه‌های

انجام‌شده صحیح بوده یا نه. در واقع منظور من برگزاری تعداد زیاد جشنواره‌های هنری در کشور است که از طریق سازمان‌هایی که فعالیت‌های فرهنگی و هنری انجام می‌دهند سعی می‌کنند یواش یواش در زمینه‌های مختلف هنری در سال چندین جشنواره برگزار کنند، سؤال اصلی این است که آیا حجم تولیدات مناسب هنری کشور با حجم تعداد جشنواره‌های برگزار شده چه نسبتی دارد و آیا نسبتشان متعادل است یا خیر؟ من بارها دیدم که یک اثر در یک جشنواره برنده می‌شود و در جشنواره‌های دیگر هم شرکت می‌کند و باز هم جایزه می‌گیرد علت این است که وقتی شما یک اثر را پیدا کردید که در یک جشنواره موفق باشد و اگر واقعاً تعداد کارها بالا باشد و رقابت سنگینی ایجاد شود جشنواره‌های دیگر هم باید افراد موفق دیگری را پیدا کنند ولی این چنین نیست و این نشان می‌دهد که حجم تعداد برگزاری جشنواره‌ها بالا است بنابراین نکته دوم غیر از هزینه‌های بالایی که برای برگزاری جشنواره‌ها انجام می‌شود در کشور ما برگزاری جشنواره‌هایی است که به جای مباحث علمی و فنی به مسائل تبلیغی به ما می‌دهند و سعی می‌شود بزرگ‌نمایی‌هایی در رأس مسئله قرار بگیرد و ما مواجه می‌شویم با بسیاری از جشنواره‌ها که با هزینه‌های بالایی در کشور برگزار می‌شود ولی به لحاظ کیفی و فنی آن چنان قابل اعتنا نیستند بنابراین به جای آنکه ما رویکردمان را نسبت به هزینه‌ها و افزایش بودجه بالا ببریم البته در سطح کشور عرض می‌کنم باید رویکردمان را به سمت کیفیت جشنواره‌ها سوق دهیم و اگر نیاز پیدا کردیم که برای این کیفیت بخشی هزینه کنیم حتماً این کار را انجام دهیم اما وقتی خیلی از جشنواره‌های کشور ما رسالتشان بزرگ‌نمایی کردن آن سازمان است و اهداف غیر فنی و حرفه‌ای را در ذهن می‌پروراند آن وقت ما که در حوزه هنری تمام فکر و هدفمان موضوع بحث کیفیت است و مواجه می‌شویم با تعداد بسیار زیاد جشنواره‌ها که با هزینه‌های بسیار بالایی برگزار می‌شوند باعث می‌شود که ما کم‌بیاوریم و من فکر می‌کنم رقابت سازمان‌های هنری و فرهنگی کشور کارهایی است و این باعث می‌شود که اجحاف شود به سازمان‌هایی که می‌خواهند در این زمینه کار باکیفیتی انجام دهند که از جمله این سازمان‌ها که به آن اجحاف می‌شود حوزه هنری است و من شهادت می‌دهم که جشنواره تئاتر ماه حوزه هنری یکی از بهترین و

باکیفیت‌ترین جشنواره‌هایی هست که از سال‌های گذشته برگزار شده و مطمئن هستیم که با کمترین هزینه ممکن را البته در واقع نسبت به سایر جشنواره‌ها در اختیار دارد ولی کیفیتی که انجام شده را ما هیچ وقت قربانی هزینه‌ها نکردیم یعنی در واقع با روش‌های مختلفی موضوع بودجه را حل کردیم و نگذاشتیم که مشکلی به نام مشکل بودجه ایجاد شود و نکته‌ای که باید یادآوری کنم ما در سال‌های گذشته در حوزه هزینه‌ها به یک تعادل نسبتاً مناسبی هم رسیده‌ایم یعنی برای هر چیز آن میزان که باید هزینه شود بودجه تخصیص داده‌ایم و ما تاکنون با مشکل بودجه مواجه نبودیم و دغدغه جشنواره را از موضوع بودجه جدا کردیم که تا آنجا که امکان‌پذیر است عوامل اجرایی جشنواره دغدغه‌های ریالی کمتری داشته باشند. آیا برنامه و اهدافی برای برگزاری جشنواره سال آینده در ذهن دارید؟

همان طور که عرض کردم و خود واحد هم نشان داده در سال‌های گذشته انجام دادن همین کار است وقتی شما از برگزاری جشنواره کشوری صحبت می‌کنید به صورت کاملاً مشخص موضوع توسعه را در نظر می‌گیرید اما از آنجا که تعمیق در کنار این قرار نگیرد موضوع توسعه لنگ می‌ماند بنابراین بحث تعمیق و اضافه کردن به موضوع توسعه این بخش است که هم امسال و هم سال‌های آتی باید بیشتر روی آن تحقیق شود. ضمن تشکر از شما به عنوان سخن آخر اگر مطلبی هست یادآوری بفرمایید؟

ما هر سال امیدوار هستیم که آثاری که خلق می‌شوند در حیطه خلاقیت حرف جدیدتری داشته باشند. همین حرف امروز ما شبیه به حرف دیروز ما نباشد، امیدوارم آثاری که امسال می‌بینیم در حوزه نمایش و تئاتر نکات ظریف‌تر و عمیق‌تر با بیانی خلاقانه‌تر هم آمیخته شوند و فکر می‌کنم یکی از مسائلی که در واقع بعضی وقت‌ها در حوزه نمایش با آن مواجه هستیم این است که گاهی آثار ما تقلیدی می‌شوند و گاهی از خودمان تقلید می‌کنیم ولی اگر هنرمند امروزش با دیروزش تفاوت داشته باشد قطعاً حتی از خودش هم اجازه تقلید نخواهد داشت چه برسد به اینکه آثارش شباهت‌هایی به آثار موفق سال‌های گذشته داشته باشد بنابراین فکر می‌کنم موضوع خلاقیت را که ما در طرح و برنامه به شدت با آن روبه‌رو هستیم را هنرمندان باید در نظر قرار دهند.